

EMPREDORIA

MATÈRIA OPTATIVA DE 3r ESO

Maig de 2012

1. **Introducció** PÀGINA 2
2. **Orientacions metodològiques generals** PÀGINA 3
3. **Orientacions específiques sobre l'apartat "Autoconeixement i itinerari formatiu"** PÀGINA 5
4. **Orientacions específiques sobre l'apartat "Mercat laboral i activitat econòmica"** PÀGINA 6
5. **Orientacions específiques sobre l'apartat "Iniciativa emprenedora i projecte d'empresa"** PÀGINA 7
6. **Orientacions sobre l'avaluació** PÀGINA 9
7. **Recursos complementaris** PÀGINA 12

1. Introducció

La construcció del propi itinerari formatiu té un pes cada cop més important en l'etapa de l'educació secundària obligatòria. L'espai en què tradicionalment té lloc aquesta orientació amb vistes a la construcció d'aquest itinerari és la tutoria, especialment al final de l'etapa. La matèria optativa d'emprenedoria, que s'ofereix a 3r d'ESO, pot representar una oportunitat per avançar i ampliar el procés d'orientació, formació i inserció laboral.

La matèria optativa d'emprenedoria té dos objectius fonamentals: d'una banda, ajudar l'alumnat en la presa de decisions sobre el seu itinerari formatiu i professional, a fi d'adequar les seves capacitats a unes condicions laborals en continu procés de canvi i, de l'altra, fer-li prendre consciència de la necessitat de tenir iniciativa emprenedora, considerada no únicament com un conjunt de qualitats i habilitats necessàries per crear una empresa, sinó com una actitud general que pot ser d'utilitat en les activitats professionals, com en la vida quotidiana. Des d'aquesta perspectiva, el concepte d'emprenedoria ha d'incloure aquest doble vessant: una educació bàsica en actituds i experiències que potenciïn l'autonomia, la iniciativa i la confiança en un mateix, i un concepte més específic de formació dirigit vers la capacització per a l'elaboració d'un projecte d'emprenedoria.

Els continguts de la matèria s'estructuren en tres apartats:

- autoconeixement i itinerari formatiu
- mercat laboral i activitat econòmica
- iniciativa emprenedora i projecte d'empresa

Els continguts del primer bloc se centren en el coneixement de les diferents professions i camps ocupacionals existents en l'entorn, per tal que cada alumne pugui crear, revisar o aprofundir en un itinerari acadèmic-professional coherent que respongui adequadament a les seves aptituds, interessos i valors. El segon apartat fa referència als conceptes bàsics del treball, l'empresa i l'economia. Finalment, el tercer apartat se centra en la pràctica de les habilitats personals lligades a la presa de decisions i l'emprenedoria.

Els continguts curriculars de la matèria d'emprenedoria estan publicats en el Decret 51/2012.¹ Aquí presentem un possible enfocament de les activitats o tasques d'aquesta matèria optativa, amb el benentès que cada escola ha de trobar el seu encaix d'acord amb el projecte d'orientació i amb el context concret del centre.

---

¹ DECRET 51/2012, de 22 de maig de modificació del Decret 143/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

2. Orientacions metodològiques generals

1. Autonomia i iniciativa personal

Desenvolupar l'esperit emprenedor suposa treballar tot un seguit de capacitats: des de la iniciativa i la presa de decisions fins a la creativitat i la reflexió aplicades a la creació i justificació d'una activitat que, encara que bàsica, pot ser la llavor d'altres projectes futurs. Això és possible si es parteix dels interessos i les necessitats concrets dels alumnes però, alhora, si es fa emergir el talent individual i col·lectiu, per mitjà d'activitats que posin reptes als alumnes per aconseguir els seus objectius, que els motivin per superar obstacles i tirar endavant, alhora que es busca el màxim nivell d'autonomia. D'aquesta manera, l'emprenedoria pot contribuir a l'assoliment de capacitats que tenen a veure amb el lideratge, l'assumpció de responsabilitats, la capacitat d'eleger, d'imaginar projectes i de portar endavant les accions, però també d'aprendre de les errades i d'assumir riscos, i ser capaç de continuar aprenent de manera més eficaç i autònoma. En el desenvolupament de la matèria s'ha d'evidenciar les possibilitats d'emprendre projectes personals que poden ser aplicables a la realitat i que contemplin la necessitat de seguir aprenent de manera continuada al llarg de tota la vida, així com concretar el propi itinerari acadèmic i professional.

2. Treball en equip

El treball en equip és un dels valors al qual es dona actualment una gran importància en diferents àmbits. Moltes de les activitats de la matèria optativa d'emprenedoria poden implementar-se per mitjà del treball en equip. S'ha de vetllar perquè els membres del grup adoptin una actitud participativa, oberta i respectuosa; i fomentar la cooperació i la responsabilitat quan s'hagin de dividir les tasques o s'hagin de prendre decisions. També cal promoure contextos d'intercanvi entre els diferents grups d'alumnes, reals i virtuals, perquè tothom aprengui dels altres. En determinades sessions, caldrà preveure un ús flexible dels espais i temps escolars ja que, en funció dels continguts que es treballin, l'alumnat pot necessitar anar a una aula específica (biblioteca, aula d'idiomes, aula d'informàtica, etc.), o bé fer una recerca de camp fora de l'institut. Cal donar el màxim d'autonomia als grups per estimular les habilitats socials, l'intercanvi de coneixements, el treball cooperatiu, la resolució dialogada dels conflictes interpersonals, la capacitat d'empatia i la pràctica sistemàtica del debat, amb tot el que implica (saber escoltar, exposar i argumentar les idees pròpies, i restar obert a les dels altres) i la posada en comú dels coneixements.

3. Habilitats comunicatives

El treball de les habilitats comunicatives també té lloc en el si del grup cooperatiu, ja que l'alumnat ha de verbalitzar i contrastar idees amb els companys i companyes i ha d'arribar a acords per comunicar després els continguts de forma unitària i consensuada. Per tant, en les diverses sessions es treballaran les habilitats comunicatives, ja sigui en petit o en gran grup. Cal recordar, a més, que es preveu com a activitat de cloenda l'exposició pública del projecte d'empresa, la qual cosa ha de servir per treballar les estratègies per captar l'atenció de l'audiència; els elements de la comunicació no verbal; la importància de la presentació personal; la capacitat de comunicar les idees de manera amena, sintètica, atractiva i original per tal de convèncer els altres; la fluïdesa i expressivitat en les interaccions orals; la gestió i control del temps; la necessitat de l'assaig previ, etc. La gravació de les exposicions públiques i la seva visualització pot servir com a eina de millora.

4. Competència digital

Les activitats que es desenvolupen dins la matèria d'emprenedoria també permeten desenvolupar les habilitats relacionades amb la competència digital, que comporta el tractament i presentació de la informació i l'ús de xarxes socials per a les finalitats específiques. La competència digital també es manifesta en la capacitat d'adaptació a nous models de treball, que comporten formes d'organització i de comunicació com a conseqüència dels canvis tecnològics, així com la disposició a una actualització constant de les destreses en l'ús de les tecnologies.

L'ús de les tecnologies de la informació i dels mitjans audiovisuals ha de tenir lloc al llarg del procés, en la cerca i tractament de la informació, en l'ús d'espais virtuals per aprendre i per compartir el coneixement, en la comunicació oral i escrita dels resultats, etc. Cal assegurar el domini i l'accés des del propi centre als programes i maquinari bàsics per gestionar dades del treball de camp, per registrar i editar documents textuais, visuals i sonors i per fer pàgines web, i als entorns virtuals per aprendre i compartir coneixements. També cal vetllar perquè l'alumnat utilitzi imatges, sons i textos d'elaboració pròpia i, en cas que n'usi d'aliens, que els adapti sense fer-ne una còpia literal, i que referencii les seves fonts.

5. La dimensió cívica de les activitats

No pot perdre's de vista la dimensió cívica de la matèria d'emprenedoria, que contribueix a educar per exercir la ciutadania en l'àmbit laboral, però també en la vida personal, i a estar capacitat per prendre les decisions amb coherència i responsabilitat, com a persona empresària, treballadora o consumidora. També ha de servir per identificar el paper social de les empreses com a proveïdores de béns i serveis i com a generadores de llocs de treball, i valorar positivament les empreses socialment responsables amb el seu entorn i l'ètica professional.

Cal considerar la possibilitat d'involucrar la comunitat educativa i l'entorn proper en les activitats complementàries que puguin programar-se, com la visita a una empresa o entitat promotora de l'emprenedoria o la invitació d'una persona emprenedora que expliqui la seva experiència personal (podria ser algun ex-alumne/a o altres membres de la comunitat educativa). En algunes ocasions, els projectes d'empresa d'algun grup d'alumnes, especialment quan es tracta de l'oferta d'un determinat servei, poden fins i tot posar-se en pràctica, o bé trobar una concreció i una ampliació en els futurs estudis i activitats de l'alumnat.

3. Orientacions específiques sobre l'apartat "Autoconeixement i itinerari formatiu"

L'objectiu del primer apartat de la matèria optativa d'emprenedoria és descobrir i, si escau, ampliar el coneixement de les diferents professions i camps ocupacionals existents en l'entorn, per tal que cada alumne/a pugui crear, revisar o aprofundir en un itinerari acadèmic-professional coherent, que respongui adequadament a les seves aptituds, interessos i valors. Els continguts d'aquest bloc també se centren en les competències personals i professionals necessàries per afrontar amb èxit els reptes formatius i laborals. El fet que es plantegin activitats específiques sobre orientació dins la matèria optativa d'emprenedoria permet que es treballin d'una manera pràctica i funcional, a partir de les vivències i expectatives de cada alumne/a. No es tracta només de proporcionar informació, sinó de proposar activitats que impliquin al màxim a l'alumnat en la presa de decisions que han de culminar amb la realització d'un projecte personal d'itinerari formatiu.

Es proposa utilitzar instruments per avaluar la personalitat, interessos i capacitats amb relació als entorns professionals de cada alumne/a. Existeixen qüestionaris que ajuden a reflexionar sobre les aptituds i característiques personals, les preferències respecte determinades activitats i professions i les actituds respecte al món laboral, però s'han de posar en relació amb altres activitats de reflexió i compartició entre iguals i amb els adults. En acabar de respondre el qüestionari, l'alumnat obté un "informe de resultats" en el qual troba els entorns professionals i els exemples d'estudis que més encaixen amb el seu perfil. És important que els resultats es contrastin amb el professorat, els propis companys i les famílies. Sovint, els alumnes que han tingut poques ocasions per reflexionar sobre les pròpies aptituds i interessos, necessiten dels altres per poder fer-los aflorar. Durant tot el procés, el professorat ha de potenciar un conjunt d'actituds i hàbits que reforcin l'adquisició d'autonomia i d'esperit crític per part de l'alumnat, per definir clarament els objectius professionals, establir alternatives vàlides, i fer-los reflexionar sobre els estereotips –molts dels quals lligats al gènere- que pesen sobre determinades opcions formatives i laborals. En aquest sentit, pot ser interessant visionar documentals o films de ficció que presentin perfils professionals i trajectòries vitals diversos i exemplaritzants, i que trenquen sovint estereotips.

Un cop l'alumnat ha definit els seus objectius professionals, ha de descobrir els camins acadèmics que té al seu abast per assolir les seves fites: tipus d'estudis i titulació, formes d'inserció laboral, etc. S'ha de poder aconseguir que els propis alumnes facin una part de la recerca d'informació de manera autònoma i es familiaritzin amb els canals de recerca d'informació. En molts casos, poden fer-ho en col·laboració amb altres companyes i companys que tenen objectius afins. Aquest treball, que ha de tenir coherència amb l'acció tutorial de l'etapa, ha de cristal·litzar en la confecció, per part de l'alumne, del seu propi itinerari formatiu, en forma de dossier o carpeta d'aprenentatge. Aquest projecte s'ha de plantejar de manera oberta i adaptar-se a les modificacions que s'escaiguin en funció de noves necessitats i interessos de l'alumne/a en un futur.

Al llarg del procés, és interessant dissenyar activitats en què puguin participar altres membres de la comunitat educativa, les famílies i agents de l'entorn, amb perfils professionals i trajectòries vitals diversos, ja que proporcionen models i exemples concrets que poden analitzar-se i amb els quals els alumnes poden empatitzar.

4. Orientacions específiques sobre l'apartat "Mercat laboral i activitat econòmica"

Aquest apartat fa referència als conceptes bàsics del treball, l'empresa i l'economia, amb l'objectiu que l'alumnat conegui els elements del context economicolaboral que cal tenir en compte en la presa de decisions i d'introduir-lo en destreses necessàries per resoldre procediments comuns als quals les persones adultes han de fer front, ja sigui a títol personal, com a ciutadans, ja sigui dins el seu àmbit professional (com a treballadors autònoms o per compte d'altri). És important donar a la matèria un enfocament pràctic, tot afavorint l'aplicació de coneixements adquirits en altres matèries al llarg de l'etapa, en situacions i casos reals i quotidians. És convenient que els conceptes bàsics d'economia i mercat que es tracten en la matèria de ciències socials siguin aplicats a l'anàlisi present i a la projecció futura dels sectors d'ocupació de l'entorn proper.

És important vincular el concepte de les preferències professionals que s'ha treballat en l'apartat anterior amb els valors del treball que són importants independentment del lloc de treball i que, en l'actualitat, configuren el que es coneix per "cultures del treball" (empatia, treball en grup, iniciativa personal, actitud constructiva...). Aquests valors es poden treballar per mitjà de la dramatització de situacions on intervinguin i en les quals els mateixos alumnes, per grups, assumeixin una sèrie de rols. Després de l'escenificació, caldrà una posada en comú i una reflexió sobre els comportaments observats i sobre les situacions que poden sorgir en posar en pràctica determinats valors del treball. Cal fer èmfasi en el fet que aquests valors també s'aprenen; és a dir, que formen part del procés d'ensenyament i aprenentatge.

L'entorn més proper a l'alumnat proporciona un ventall de possibilitats per emmarcar activitats relacionades amb el món laboral i empresarial: visites, pràctiques, entrevistes, converses, tallers, aprenentatge-servei, etc. En aquest cas, qualsevol activitat que faci involucrar els alumnes en un servei a la comunitat escolar o a l'entorn permet vehicular adequadament una sèrie d'aprenentatges i pot permetre experimentar actituds i hàbits relacionats amb el món del treball. Quan es tracti de visitar contextos reals de treball, és important preparar les visites i activitats per obtenir un coneixement ric de l'empresa o taller (estructura, funcions, producció, relacions laborals, responsabilitat mediambiental...). La posada en comú d'altres activitats que els alumnes realitzin en contextos extraescolars pot enriquir també la pròpia visió sobre el món laboral.

També és possible crear situacions fictícies o simulacions basades en casos reals o propers a la realitat, que ajuden l'alumnat a situar-se en un context concret, tot treballant no únicament conceptes sinó també les actituds i els hàbits necessaris en assumptes tan diversos com les entrevistes de feina, els tràmits per demanar un crèdit personal o d'empresa, o la signatura d'un contracte d'adquisició d'un bé o servei, alhora que s'apren a prendre decisions de manera autònoma.

5. Orientacions específiques sobre l'apartat "Projecte d'empresa"

El tercer apartat se centra en les habilitats personals lligades a l'emprenedoria, amb la finalitat d'aprendre a executar accions amb resolució i eficàcia, en situacions de la vida quotidiana, en un context de treball per compte d'altri, en el sector privat o públic, o bé per compte propi.

Aquest apartat es pot estructurar amb el fil conductor del projecte d'empresa. Aquest projecte està pensat per implementar-se en equip, partint d'un pla d'empresa on s'especifiqui la idea de negoci (producte o servei), l'equip humà i material requerit i la planificació de les tasques a fer per muntar l'empresa. Pot anar associat al disseny d'una acció de màrqueting per mostrar, de manera creativa, la idea de negoci, tot fent ús de les tecnologies de la comunicació i dels mitjans audiovisuals. En aquest sentit, caldrà tractar amb l'alumnat valors com la sostenibilitat mediambiental, la viabilitat del negoci i el consum responsable.

Per començar, es pot fer una activitat inicial per compartir els coneixements previs que tenen els alumnes sobre el món de l'empresa, la imatge que tenen de l'empresari o empresària i quins valors i qualitats personals i socials associen a la persona emprenedora (iniciativa, creativitat, assumpció de riscos, lideratge, talent, perseverança, autoexigència, compromís, capacitat de gestió, cooperació...). Es poden introduir alguns conceptes, com els camps d'actuació d'una companyia (les vendes, el màrqueting, les finances, la producció, els recursos humans) i l'estructura organitzativa de l'empresa. És interessant posar a l'abast de l'alumnat casos reals i models concrets d'empreses o idees de negoci, per mitjans audiovisuals, concertant visites a centres de treball o bé requerint la presència d'algun empresari o empresària de l'entorn.

Els alumnes, per afinitats, poden fer propostes en grup sobre determinades idees de negoci o empresa i de les característiques del producte o servei que hagin pensat desenvolupar. És interessant que després es pugui suscitar un debat sobre la viabilitat de cada proposta, que permeti a l'alumnat reflexionar i reconduir el seu projecte empresarial. El pla d'empresa ha de poder respondre les qüestions següents:

- producte o servei ofert (què és?)
- objectius (satisfer les necessitats de qui?)
- procés de creació del producte o servei (com es fa?)
- marca comercial (nom, imatge...)
- dimensió de l'empresa (local, nacional, internacional...)
- *target* (a quin sector de públic potencial està dirigit?)
- recursos (quina inversió es necessita, quins recursos humans?)

Seguidament, caldrà fer un estudi de mercat per tal de valorar la viabilitat del projecte i reconduir-lo, si escau, justificar els punts forts de la seva idea de negoci i com fan front als possibles punts febles. Els estudis de mercat poden ajudar l'alumnat a justificar la necessitat de la seva oferta. Poden consistir en enquestes, entrevistes, mostres, sobre les quals es puguin extreure dades objectives (taules estadístiques, gràfics, esquemes, etc.), algunes de les quals es poden incorporar a les presentacions finals per convèncer l'audiència de la viabilitat del negoci. En acabar aquesta fase del procés, cal disposar de la definició i concreció d'aspectes com: les característiques finals del producte o servei, el preu, l'emplaçament de l'empresa, el pla d'inversions, l'organització empresarial, el rol de cada component, l'estatus legal de l'empresa, els canals de distribució directes o indirectes, els valors socials del negoci proposat i aspectes relacionats amb la sostenibilitat mediambiental, etc.

Després, caldrà definir la imatge comercial, que inclou el logotip de l'empresa, la marca i l'envàs del producte, si escau, o la presentació del servei, un aspecte molt lligat a la promoció del producte i a la seva identificació i diferenciació en relació amb la competència. Al costat d'això, cal treballar l'estratègia comunicativa o publicitària de l'empresa, que s'ha de presentar a través del disseny i elaboració d'un anunci o estratègia publicitaris, per mitjà de la creació d'un audiovisual o web.

Per acabar, és recomanable posar l'alumnat en la situació d'haver d'exposar el seu pla d'empresa, tot aplicant tècniques de comunicació verbal i no verbal i recursos TIC. Pot ser un espai adient perquè la llengua estrangera sigui una de les llengües vehiculars del projecte. En aquest cas, caldria treballar coneixements específics de la llengua, com estratègies comunicatives i estructures per produir textos orals o escrits a partir de models de textos expositius. La lectura, audició i visionat de certes produccions pot ser un suport per aquest treball específic de la llengua estrangera. També cal promoure l'autocorrecció i l'autoavaluació de les produccions orals i escrites de cada grup d'alumnes a partir de la consulta de correctors i diccionaris convencionals i en línia.

Aquestes exposicions orals s'han de plantejar com si cada grup/empresa fes una presentació per a futurs promotors o inversors. Cal, doncs, posar èmfasi en la presentació personal i en la capacitat de comunicar les idees, de manera amena, sintètica, atractiva i original, per convèncer els altres. És important tenir cura d'aquesta cerimònia, per augmentar la motivació de l'alumnat i el seu desig de participar-hi.

6. Orientacions sobre l'avaluació

L'avaluació ha de tenir en compte els diferents tipus de continguts implicats, tant conceptuals com procedimentals i actitudinals, i alhora ha de ser una avaluació en l'acció, que permeti valorar no només els resultats finals sinó també els processos de reflexió i creixement personal, i l'elaboració i aplicació de projectes. També ha de ser formativa per al professorat com per a l'alumnat, atès que ha de permetre al professorat identificar la idoneïtat i adequació de les estratègies d'ensenyament i, a l'alumnat, els obstacles del seu aprenentatge i la construcció d'estratègies de superació.

És indispensable que el professorat utilitzi diferents instruments per registrar l'evolució del treball individual i grupal, on caldrà fer constar les observacions de cada sessió, les qualificacions de determinats materials que lliurin els alumnes al llarg del procés o altres proves específiques, i qualsevol altre registre que permeti valorar la iniciativa personal de l'alumne/a, així com la seva implicació en el treball en equip.

No s'ha de perdre de vista la funció orientadora de l'avaluació: en tractar-se d'un procés, cal destinar un temps, en cada bloc de sessions, perquè cada alumne/a i grup d'alumnat tingui informació del seu progrés en relació amb la situació inicial i adquireixi les estratègies apropiades per reconduir, si escau, el seu procés d'aprenentatge. Aquest progrés pot concretar-se en una carpeta d'aprenentatge, virtual o convencional, que l'alumnat hagi de lliurar en finalitzar el projecte, que contingui tant les activitats que permetin copsar el procés com els productes finals. Les activitats d'autoavaluació i coavaluació, així com la posada en comú de materials, dubtes i reflexions en espais virtuals compartits -com els blocs-, també són eines al servei d'aquesta funció formativa de l'avaluació.

A continuació, s'ofereixen algunes eines al servei de l'avaluació del procés:

- Exemples 1 i 2: taules per al professorat per fer un registre d'observacions individuals i dels equips d'alumnes.
- Exemples 3 i 4²: taules per als equips d'alumnes per planificar i avaluar la pròpia feina.

---

² Adaptats de PUJOLÀS, Pere, *9 idees clau. El aprendizaje cooperativo*. Barcelona: Ed. Graó, 2008.

EXEMPLE 1. REGISTRE D'OBSERVACIÓ DEL GRUP

ÍTEMS D'OBSERVACIÓ	Núm. sessió									
1. Facilitat amb què es reparteixen les tasques.										
2. Nivell d'autonomia respecte al professorat.										
3. Nivell de cooperació i diàleg dins el grup.										
4. Nivell de treball (versus distracció).										
5. Capacitat de planificar i temporitzar la feina.										
6. Compliment dels terminis en l'execució de les tasques.										
.....										

EXEMPLE 2. REGISTRE D'OBSERVACIÓ INDIVIDUAL

ÍTEMS D'OBSERVACIÓ	Núm. sessió									
1. Facilitat i rapidesa de comprensió general de les tasques.										
2. Implicació en el treball de grup.										
3. Capacitat dialògica i respecte envers les intervencions dels altres.										
4. Aportacions d'interès per als altres.										
5. Responsabilitat i compromís en les tasques individuals assignades.										
6. Creativitat i autonomia en l'accés a fonts d'informació i tecnologies.										
.....										

EXEMPLE 3. PLANIFICACIÓ DE LA FEINA (EQUIP)

PLA DE L'EQUIP	
1. Càrrec que exerceix cada membre de l'equip	
Càrrec	Persona que l'exerceix
Coordinador/a	
Secretari/a	
Portaveu	
Responsable de.....	
Responsable de.....	
2. Objectius de l'equip	
1	Fer entrevistes a alumnes de les altres classes per a l'estudi de casos
2	Crear la pàgina web simulada
3	Corregir els textos abans de lliurar-los
4	Assajar prèviament les presentacions orals
5	.....
3. Compromisos personals	
Nom de la persona	Compromís
	Aprofitar el temps
	Lliurar a temps les tasques assignades
	.....

EXEMPLE 4. AVALUACIÓ DE LA PRÒPIA FEINA (AUTOAVALUACIÓ)

ÍTEMS D'OBSERVACIÓ			
He contribuït a la planificació de les tasques de l'equip.			
M'he implicat en el treball de l'equip.			
He dialogat amb els altres de manera respectuosa i acceptant els seus punts de vista.			
He fet aportacions d'interès per als altres.			
He pres responsabilitat i compromís en les tasques individuals que tenia assignades.			
He manifestat creativitat i autonomia per fer les tasques, sense haver de dependre dels altres.			
M'he esforçat suficientment per.....			
LA PROPERA VEGADA HAURIA DE MILLORAR...			

7. Recursos complementaris

www.gencat.cat/ensenyament/queestudiar/orientacio/itineraris/index.html

Web del Departament d'Ensenyament que permet que l'alumnat descobreixi els camins acadèmics que s'adapten als seus perfils professionals. Inclou un qüestionari d'autoconeixement de les aptituds i preferències en els diferents camps professionals i materials videogràfics sobre experiències professionals.

www.edubcn.cat/ca/suport_educatiu_recursos/orientacio_transicions/projecte_vida_professional/materials_didactics

Web del Consorci d'Educació de Barcelona (juntament amb Barcelona Activa-Porta22 i la col·laboració de la Fundació BCN-FP), amb recursos per al professorat i per a l'alumnat sobre el Projecte de Vida Professional. Inclou els temes d'interessos professionals, competències clau, valors del treball i canals de recerca de feina, entre d'altres.

www.xtec.cat/monografics/cirel/pla_le/nottingham/rosa_domingo/index.htm

Llicència d'estudis: *Starting a business*, de la professora Rosa Domingo. S'hi poden trobar materials i recursos d'aula per a l'alumnat de 4t d'ESO i el professorat, per treballar l'emprenedoria en el marc dels projectes AICLE en llengua anglesa.

www.valorsdemprendre.org/

Web que dona solucions i aporta materials didàctics per ajudar el professorat, realitzada per Maria Batet, especialista en didàctica de l'emprenedoria i autora del llibre *El valor d'emprendre*.

www.fundacionjaes.org

Web de *Junior Achievement*, associació que té programes que desenvolupen l'emprenedoria des del vessant pràctic al llarg de totes les etapes de l'ensenyament.

www.educaciofinancera.cat

Aquest portal de l'Institut d'Estudis Financers conté materials sobre educació financera per als alumnes i els docents.